

Fylkesmannen i Rogaland v/ Ingrid Dirdal

Deres ref.:
Saksbehandler: SKU
Vår ref.: 09/1647
Dato: 25.03.2009

Forespørsel om fortolkning av pasientrettighetsloven kapittel 4 A - Ansvar for vurdering av samtykkekompetanse, samt identifisering av overordnet faglig ansvarlig

Det vises til e-post datert 11. mars 2009 fra Fylkesmannen i Rogaland v/Inger Dirdal med spørsmål vedrørende pasientrettighetsloven kapittel 4 A.

Ansvar for vurdering av samtykkekompetanse

Fylkesmannen stiller spørsmål om hvem som skal avgjøre pasientens samtykkekompetanse ved vedtak etter pasientrettighetsloven (pasrl.) kapittel 4 A.

Vedtak etter pasientrettighetsloven kapittel 4 A forutsetter at pasienten mangler kompetanse til å samtykke til den aktuelle helsehjelpen. Avgjørelse av om pasienten mangler kompetanse til å samtykke til helsehjelp skal fattes av den som yter helsehjelpen, jf. pasrl. § 4-3 tredje ledd. I rundskriv IS-10/2004 Lov om pasientrettighetsloven forklares dette nærmere som *den som iverksetter helsehjelpen* og *den som har det faglige ansvaret*.

Hva gjelder selve tvangsvedtaket skal dette fattes av den som er faglig ansvarlig, og dette er nærmere forklart i rundskriv og forarbeider som *den som yter helsehjelpen*. Som en del av vurderingen av om vilkårene for å fatte vedtak er oppfylt, må den faglig ansvarlige vurdere og avgjøre om pasienten har samtykkekompetanse i det konkrete tilfellet.

Helsedirektoratet har på bakgrunn av dette lagt til grunn at vedkommende som fatter vedtaket om samtykkekompetanse som utgangspunkt vil være den samme som vedkommende som fatter vedtaket om tvungen helsehjelp.

Den som fatter vedtak skal som utgangspunkt være lege eller tannlege, men man kan ikke utelukke at også annet helsepersonell vil kunne være kvalifisert til å fatte vedtak. Det kan blant annet være tilfeller der sykepleier er kvalifisert til å vurdere om vilkårene er oppfylt i forbindelse med pleie.

Det vil i slike tilfeller kunne tenkes at sykepleier har samrådd seg med lege forut for vedtaket, og at samrådet særlig besto i vurderingen av pasientens samtykkekompetanse. Her vil det etter en konkret vurdering kunne være hensiktsmessig at legen treffer avgjørelsen om manglende samtykkekompetanse.

Helsedirektoratet • «Soa_Navn»

«Sse_Navn»

«Sbr_Navn», tlf.: «Sbr_Tlf»

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Overordnet faglig ansvarlig

Fylkesmannen påpeker at det i en del tilfeller er uklart hvem som har det overordnede faglige ansvaret, jf. pasrl. § 4a-6 tredje ledd, for vedtak fattet innen kommunehelsetjenesten og etterspør klargjøring av dette.

I henhold til forarbeider (Ot. prp. nr. 64 (2005-2006) s. 59) og rundskriv IS-10/2008 (s. 47) er det naturlig at en følger de vanlige ansvarslinjene som kommunen har valgt for helsetjenesten når en utpeker overordnet faglig ansvarlig for vedtak etter pasrl. kapittel 4 A. Kommunen kan også beslutte at det overordnede faglige ansvaret legges til kommunelegen eller tilsynslegen. Det er altså opp til kommunene selv å peke ut overordnet faglig ansvarlig; det essensielle er at det finnes klare retningslinjer i kommunene for hvem som har dette ansvaret.

Kravet til slike retningslinjer følger av forskrift om internkontroll i sosial- og helsetjenesten (20. september 2002 nr. 1731). Det vises her særskilt til forskriftens § 4 bokstav a) der det heter at det skal "[...] klart fremgå hvordan ansvar, oppgaver og myndighet er fordelt" i virksomheten.

Ved uklarhet om hvem som har det overordnede faglige ansvaret for vedtak etter pasrl. kapittel 4 A må man dermed gå til kommunens interne retningslinjer for finne opplysninger om dette.

Vennlig hilsen

Rolf Dalseg e.f.
seniorrådgiver

Hanne Skui
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Statens helsetilsyn
Fylkesmennene